

**VN VERKLARING
OVER DE RECHTEN
VAN INHEEMSE VOLKEN**

Nederlands Centrum voor Inheemse Volken (NCIV)

Het NCIV is een mensenrechtenorganisatie die zich sinds 1969 inzet voor de erkenning en de naleving van de rechten van inheemse volken. Het NCIV is opgericht uit solidariteit met de inheemse volken in Brazilië die op dat moment slachtoffer waren van moord en geweld. Sindsdien heeft het NCIV haar werkveld vergroot door zich te richten op het bevorderen van de rechten van alle inheemse volken wereldwijd en ontwikkelde het zich van een vrijwilligersorganisatie naar een professionele non-gouvernementele organisatie (NGO).

In haar 40-jarige bestaan heeft het NCIV een groot internationaal netwerk opgebouwd bestaande uit inheemse volken-organisaties, NGO's, beleidmakers bij de overheid, politici en bedrijven, media, wetenschappers en andere experts op het gebied van inheemse volken. De organisatie heeft in samenwerking met Europese partnerorganisaties meer dan 1.000 inheemse vertegenwoordigers ondersteund in de deelname aan internationale fora (met name VN), heeft een succesvolle lobby gevoerd voor de erkenning van de rechten van inheemse volken, heeft zo'n 200 kleinschalige projecten ondersteund ter versterking van lokale inheemse organisaties, heeft een groot aantal conferenties (mede) georganiseerd en heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de bewustwording in Nederland van de kwetsbare situatie waarin inheemse volken zich vaak bevinden.

Het NCIV blijft zich ook de komende jaren inzetten voor een wereld waarin inheemse volken de vrijheid hebben hun eigen keuzes te maken op het territorium waar hun identiteit mee verbonden is. Onder andere door overheidsinstanties, NGO's en bedrijven in Nederland of de EU aan te spreken op het naleven van de rechten van inheemse volken.

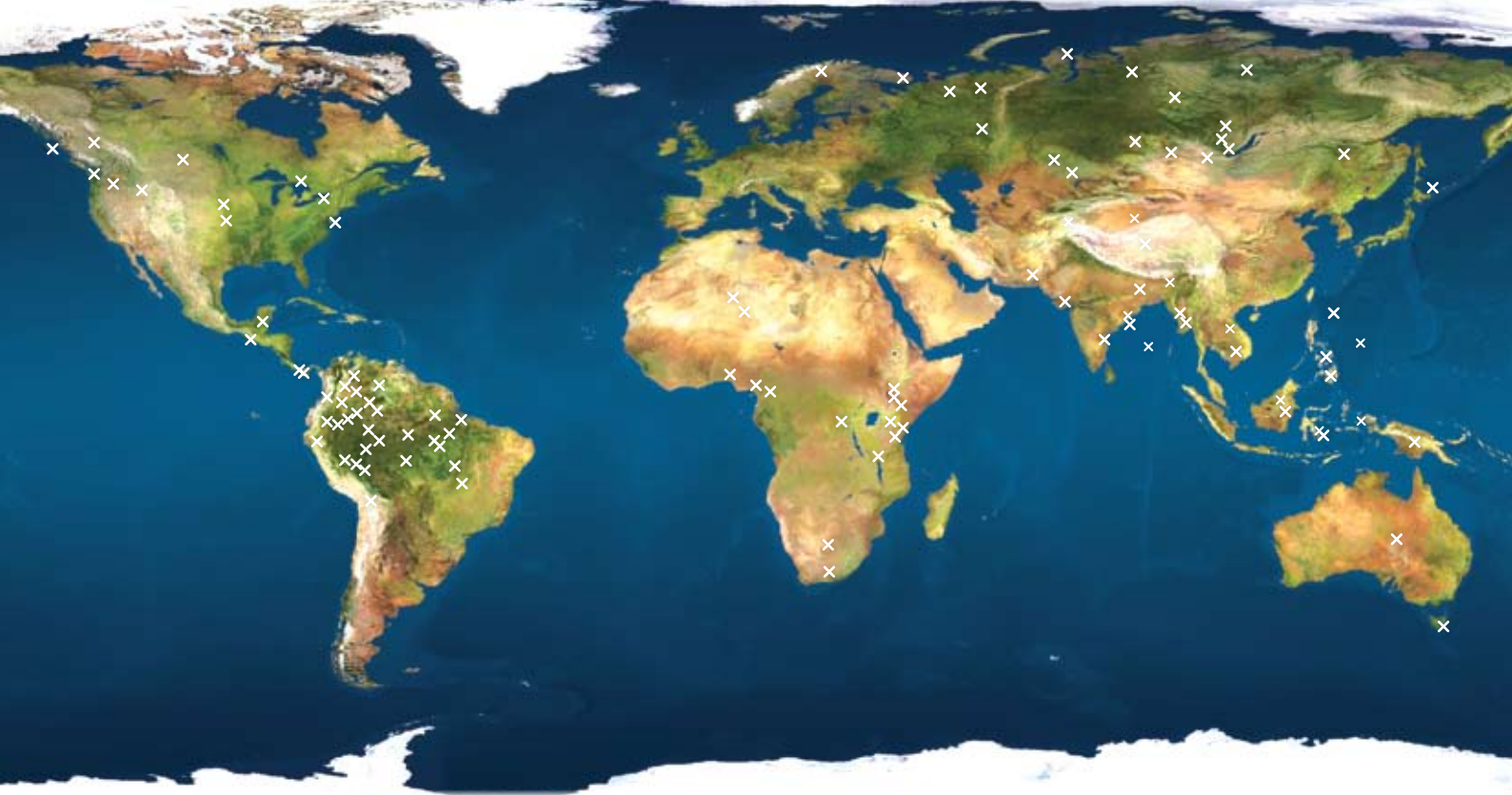
Over dit boekje

Dit boekje bevat de Nederlandse vertaling van de United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples.¹ Deze verklaring werd op 13 september 2007 door een ruime meerderheid van stemmen aangenomen tijdens de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (144 voor, 4 tegen en 11 onthoudingen). De vertaling is aangevuld met illustraties van een aantal kernbegrippen uit deze verklaring.

Sinds de kolonisatie meer dan 500 jaar geleden voeren inheemse volken strijd voor het behoud van hun land en cultuur. Dit heeft geresulteerd in een krachtige internationale inheemse beweging en versterking van hun positie op internationaal en nationaal niveau. De situatie van inheemse volken kan wereldwijd echter erg uiteenlopen; waar de Saami in Noorwegen een verdrag hebben weten te sluiten over hun rechten, worden de Pygmeeën in Kameroen nog steeds ernstig gediscrimineerd en totaal uitgesloten van deelname aan de samenleving.

De VN Verklaring is een hele belangrijke stap vooruit. Het komt er nu op aan dat landen de inhoud van de verklaring opnemen in hun nationale beleid. Helaas worden de rechten uit de verklaring nog op grote schaal geschonden door overheden en bedrijven. Er is waarschijnlijk nog een lange weg te gaan voordat zij de inheemse volken als volwaardige gesprekspartners zullen respecteren.

¹Deze Nederlandse vertaling is niet geautoriseerd. Het betreft een vertaling van de originele Engelse tekst door een professioneel vertaalbureau in opdracht van het NCIV

- 370 miljoen mensen behoren tot een inheems volk (VN)
- Het woongebied van inheemse volken beslaat meer dan 20% van de aardoppervlakte (VN)

- 5000 volken, 4000 talen, 70 landen (IFAD)
- 80% van de culturele diversiteit (VN)
- 70% leeft in Azië (IFAD)

30 jaar lobby voor de verklaring

De inheemse volken hebben een lange weg moeten afleggen om hun rechten internationaal erkend te krijgen. Reeds in 1923 reisde de Haudenosaanee leider Deskaheh naar Genève om daar de toenmalige Volkenbond toe te spreken. Hij wilde daar het recht van zijn volk verdedigen om onder hun eigen wetten te leven, op hun eigen land en vanuit hun eigen geloofsopvattingen. Hij kreeg toen echter geen kans om de internationale gemeenschap toe te spreken.

Pas in september 1977 gingen de deuren van de Verenigde Naties open voor vertegenwoordigers van inheemse volken. De Internationale NGO Conferentie over Discriminatie tegen de Inheemse Bevolking in de Amerika's gaf hun toen toegang tot het gebouw van de VN in Genève. Vijf jaar later creëerde de VN Sub-Commissie ter Voorkoming van Discriminatie en Bescherming van Minderheden de Werkgroep inzake Inheemse Bevolkingen. Deze werkgroep begon in 1985 met het opstellen van de Verklaring die na 22 jaar onderhandelen op 13 september 2007 door de Algemene Vergadering van de VN werd aangenomen.

Het NCIV is net als een aantal collega-organisaties zoals IWGIA uit Denemarken, KWIA uit België en Anti-Slavery uit Groot-Brittannië vanaf het begin tot aan de historische overwinning in de Algemene Vergadering actief bij dit proces betrokken geweest.

Algemene Vergadering stemt voor Resolutie

“De secretaris-generaal verwelkomt de aanneming van de Verklaring over de Rechten van Inheemse Volken als een overwinning voor inheemse volken wereldwijd. Hij markeert dit als een historisch moment waarop de lidstaten van de Verenigde Naties en inheemse volken zich hebben verzoend met de pijnlijke geschiedenis en hebben besloten om samen vooruit te gaan op het pad van mensenrechten, rechtvaardigheid en ontwikkeling voor allen.” - New York, 13 september 2007.

Wie zijn eigenlijk inheems?

De meest gebruikte definitie van inheemse volken van Martinez Cobo, de speciale rapporteur van de VN inzake Discriminatie tegen Inheemse Bevolkingen, is kort gezegd: “*de afstammelingen van de eerste bewoners van een gebied, die nu zijn onderworpen aan een andere, dominante cultuur*”.

Inheemse volken zijn niet-dominante groepen in een bepaald (niet statelijk) gebied en de afstammelingen van de oorspronkelijke bewoners van dat gebied. Zij identificeren zichzelf als inheems en worden zo ook door anderen gezien. Zij hebben een eigen sociale, politieke en culturele identiteit en taal die afwijkt van die van de dominante groep in het land waar zij wonen. Daarnaast hebben zij een speciale band met het land en de natuurlijke bronnen, die fundamenteel is voor hun culturele identiteit en dus voor hun voortbestaan als volk. Ze zijn over het algemeen niet geïndustrialiseerd, maar gericht op zelfvoorziening. Vaak worden ze gemarginaliseerd door de dominante samenleving.²

Bekende voorbeelden van inheemse volken zijn de Aboriginals in Australië, de Maya in Guatemala, de Inuit in Canada en Groenland en de Pygmeeën in Kameroen. Hoewel het soms volken betreft die met uitsterven worden bedreigd, zijn inheemse volken niet altijd in de minderheid. In Bolivia en Guatemala is meer dan de helft van de bevolking inheems (UNDP). Desondanks worden ook deze grote groepen vaak gediscrimineerd en uitgesloten door een andere dominante groep.

²The No Nonsense Guide to Indigenous Peoples, Lote Hughes, 2003, New Internationalist TM, Londen, UK

VN Verklaring over de Rechten van Inheemse Volken

De Algemene Vergadering

Met als leidraad de bedoelingen en beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties, en goed vertrouwen in de nakoming van de verplichtingen aanvaard door de Staten overeenkomstig het Handvest,

Bevestigt dat inheemse volken gelijk zijn aan alle andere volken, onder erkenning van het recht van alle volken om zich te onderscheiden, zich als onderscheidend te beschouwen, en als zodanig gerespecteerd te worden,

Bevestigt tevens dat alle volken bijdragen aan de diversiteit en rijkdom aan beschavingen en culturen, die tezamen het gemeenschappelijk erfgoed van de mensheid vormen,

Bevestigt verder dat alle doctrines, politiek en gebruiken die zijn gebaseerd op de superioriteit van volken of individuen of deze propageren, op basis van nationale afkomst, raciale, godsdienstige, etnische of culturele verschillen, racistisch, wetenschappelijk onjuist, van rechtswege nietig, moreel verwerpelijk en sociaal onrechtvaardig zijn,

Bevestigt nogmaals dat inheemse volken hun rechten moeten kunnen uitoefenen zonder enige vorm van discriminatie,

Is bezorgd dat inheemse volken hebben geleden onder historisch onrecht als gevolg van, onder andere, hun kolonisatie en onteigening van hun land, gebieden en middelen, waardoor ze zijn belemmerd in de uitoefening van met name het recht op ontwikkeling overeenkomstig hun eigen behoeften en interesses.

Pijnlijke geschiedenis

Eeuwenlang hebben kolonisatie en discriminatie ertoe geleid dat inheemse mensen op grote schaal zijn vermoord, gestorven aan voor hen vreemde ziekten, als slaaf gebruikt, verjaagd en van hun land beroofd. Tot op de dag van vandaag worden inheemse volken die deze periode hebben overleefd gediscrimineerd en achtergesteld. Het verlies van land en uitsluiting hebben ervoor gezorgd dat inheemse volken, hoewel zij 5% uitmaken van de wereldbevolking, tot 15% van de armsten ter wereld behoren (IFAD).

Een aantal cijfers:

- Naar schatting werd Latijns Amerika voor de komst van Columbus in 1492 bewoond door zo'n 70 miljoen mensen. In 1650 waren er van de oorspronkelijke bewoners nog zo'n 4 miljoen over (VN)
- In Australië leefden voor de vestiging van de Engelsen in 1789 circa 300.000 Aboriginals. Honderd jaar later waren dat er nog 60.000 (VN)
- In Polynesië, Micronesië en Australië is de inheemse bevolking sinds 1800 met 80% afgenomen (VN)
- Twee eeuwen geleden leefden inheemse volken in bijna alle eco-systemen van de wereld. Vandaag de dag hebben ze slechts over 6% van hun voorouderlijk grondgebied geheel of gedeeltelijk legaal eigendom (IFAD)
- Van de 6700 talen die gesproken worden in de wereld, wordt ongeveer de helft met uitsterven bedreigd. Gemiddeld elke twee weken verdwijnt er een taal (UNESCO)

Erkent de dringende noodzaak om de aangeboren rechten van inheemse volken die zijn ontleend aan hun politieke, economische en sociale structuur en aan hun cultuur, spirituele tradities, geschiedenis en filosofieën, met name hun recht op hun landen, gebieden en middelen, te respecteren en te bevorderen,

Erkent verder de dringende noodzaak om de rechten van inheemse volken die zijn bekrachtigd in verdragen, akkoorden en andere constructieve afspraken met Staten te respecteren en bevorderen,

Verwelkomt het feit dat inheemse volken zich verenigen voor politieke, economische, sociale en culturele verbeteringen en om een einde te maken aan alle vormen van discriminatie en onderdrukking ongeacht waar dit plaatsvindt,

Is ervan overtuigd dat controle van inheemse volken over ontwikkelingen die hen en hun landen, gebieden en middelen beïnvloeden hen in staat zal stellen hun instellingen, culturen en tradities te handhaven en versterken, en om hun ontwikkeling overeenkomstig hun ambities en behoeften te bevorderen,

Erkent tevens dat respect voor inheemse kennis, culturen en traditionele gebruiken bijdraagt aan duurzame en rechtvaardige ontwikkeling en goede omgang met het milieu,

Benadrukt de bijdrage van de demilitarisatie van de landen en gebieden van inheemse volken aan vrede, economische en sociale

Land is leven

Inheemse volken zijn niet alleen afhankelijk van het land om hen te voorzien in de middelen van bestaan, hun hele spirituele, culturele en sociale identiteit is ermee verbonden.

Foto: Ogjek, Kenia, door Geert van Kesteren

De Keniaanse regimes hebben de landrechten van de Ogjek genegeerd. Nu is 85% van het Mau woud, hun woongebied, gekapt. Hiermee verdwijnen niet alleen hun middelen van bestaan, maar verdwijnt ook hun culturele identiteit als jagers en verzamelaars. Met het verdwijnen van het bos gaat ook een uniek ecosysteem verloren.

voortgang en ontwikkeling, een goede verstandhouding en vriendschappelijke betrekkingen tussen naties en volken over de hele wereld,

Erkent in het bijzonder het recht van inheemse families en gemeenschappen op gedeelde verantwoordelijkheid voor de opvoeding, ontwikkeling, scholing en het welzijn van hun kinderen, overeenkomstig de rechten van het kind,

In overweging nemende dat de rechten die zijn bekrachtigd in verdragen, akkoorden en andere constructieve afspraken tussen Staten en inheemse volken in sommige gevallen een zaak van internationaal belang zijn, een internationaal karakter hebben of onder internationale verantwoordelijkheid vallen,

Tevens in overweging nemende dat verdragen, akkoorden en andere constructieve afspraken, en de relatie die ze vertegenwoordigen, de basis vormen voor een versterkte samenwerking tussen inheemse volken en Staten,

Erkent dat het Handvest van de Verenigde Naties, het Internationale Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten, het Internationale Verdrag inzake Burgerlijke en Politieke Rechten en de Weense Verklaring en Actieprogramma het fundamentele belang bevestigen van het recht op zelfbeschikking van alle volken, op grond waarvan ze vrijelijk hun politieke status kunnen bepalen en vrijelijk hun economische, sociale en culturele ontwikkeling kunnen nastreven,

De kracht van diversiteit

Door hun manier van leven is veel van de biodiversiteit in de gebieden waar inheemse volken leven bewaard gebleven. Volgens een studie van het WNF (Oviedo, Gonzalo) bestaat er een sterke relatie tussen gebieden met een hoge biologische diversiteit en gebieden met een hoge culturele diversiteit. In ruim 80% van de eco-regio's van de Global 200 (gebieden met de hoogste biodiversiteit), wonen één of meer inheemse volken. Daarnaast bezitten inheemse volken zeer waardevolle kennis over biodiversiteit, die is ingebed in de taal die zij spreken.

Foto: Yanomani dorp, Amazone Brazilië, door Bertie en Dos Winkel

In het stroomgebied van de Amazone wonen zo'n 400 verschillende inheemse volken. Hoewel het gebied slechts 7% van de aardoppervlakte van de wereld bestrijkt, is er meer dan 50% van de biodiversiteit in de wereld aanwezig. (IFAD)

Rekening houdend met het feit dat niets uit deze Verklaring mag worden gebruikt om enig volk het recht op zelfbeschikking te ontzeggen, uitgeoefend overeenkomstig het internationaal recht,

Ervan overtuigd dat de erkenning van de rechten van inheemse volken in deze Verklaring harmonieuze en coöperatieve relaties tussen de Staat en inheemse volken zal bevorderen, gebaseerd op de beginselen van recht, democratie, respect voor mensenrechten, non-discriminatie en goede trouw,

Moedigt Staten aan om te voldoen aan al hun verplichtingen en deze effectief ten uitvoer te brengen zoals ze van toepassing zijn op inheemse volken krachtens internationale instrumenten, met name verplichtingen gerelateerd aan mensenrechten, in overleg en samenwerking met de betrokken volken,

Benadrukt dat voor de Verenigde Naties een belangrijke en constante rol is weggelegd als het gaat om de bevordering en bescherming van de rechten van inheemse volken,

Gelooft dat deze Verklaring een volgende belangrijke stap is op weg naar de erkenning, bevordering en bescherming van de rechten en vrijheden van inheemse volken en in de ontwikkeling van relevante activiteiten van het Verenigde Naties-systeem op dit gebied,

Erkent en bevestigt nogmaals dat inheemse individuen zonder discriminatie aanspraak kunnen maken op alle mensenrechten die erkend worden in het internationale recht, en dat inheemse volken collectieve

Foto: Oren Lyons, Onondaga Faithkeeper

“Wij zijn verbonden met het land. Alleen het land geeft ons een gevoel, geeft ons leven. Het leven zelf. Zonder land lopen we maar wat rond, zijn we als mensen de weg kwijt” - Oren Lyons, Onondaga Faithkeeper

rechten bezitten die onmisbaar zijn voor hun bestaan, welzijn en integrale ontwikkeling als volken,

Erkent tevens dat de situatie van inheemse volken verschilt van regio tot regio en van land tot land, en dat de betekenis van nationale en regionale bijzonderheden en verschillende historische en culturele achtergronden in overweging dienen te worden genomen.

Proclameert plechtig de volgende Verklaring van de Verenigde Naties inzake de Rechten van Inheemse volken als het te bereiken ideaal dat wordt nagestreefd in een geest van samenwerking en wederzijds respect,

Zelfbeschikking

Zelfbeschikkingsrecht is een fundamenteel principe in het internationale recht. Het is opgenomen in het Handvest van de Verenigde Naties, het Internationale Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten en het Internationale Verdrag inzake Burgerlijke en Politieke Rechten. In artikel 1 van deze beide verdragen staat:

“Alle volken bezitten het zelfbeschikkingsrecht. Uit hoofde van dit recht bepalen zij in alle vrijheid hun politieke status en streven zij vrijelijk hun economische, sociale en culturele ontwikkeling na.”

In steeds meer landen zoals Noorwegen (Saami), Denemarken Groenland, Inuit) en veel landen in Afrika, Azië en Latijns Amerika, wordt het recht op zelfbeschikking erkend in de grondwet. Helaas vertaalt dit zich moeizaam in praktische toepassing via nationale wetgeving.

In Colombia waar 1,4 miljoen van de 43 miljoen inwoners inheems is, wordt sinds 1991 het recht op zelfbeschikking erkend in de grondwet, door de staat te erkennen als een pluri-culturele staat. Dat betekent o.a. de erkenning van het recht van inheemse gemeenschappen op hun traditionele grondgebied. Echter, het voorouderlijke grondgebied van een kwart van de inheemse bevolking is niet wettelijk erkend en de regering is gestopt met het instellen van nieuwe reservaten. Ook voldoet de regering niet aan de grondwettelijke bepaling om inheemse gemeenschappen te raadplegen over beslissingen die hen aangaan, zoals over mijnbouw en oliewinning op hun grondgebied.

Artikel 1

Inheemse volken hebben recht op het volle genot, als collectief of als individuen, van alle mensenrechten en fundamentele vrijheden zoals erkend in het Handvest van de Verenigde Naties, de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en internationale mensenrechtenwetgeving.

Artikel 2

Inheemse volken en individuen zijn vrij en gelijk aan alle andere volken en individuen en moeten hun rechten kunnen uitoefenen zonder enige vorm van discriminatie, met name wanneer deze gebaseerd is op hun inheemse afkomst of identiteit.

Artikel 3

Inheemse volken hebben het recht op zelfbeschikking. Op grond van dat recht kunnen ze vrijelijk hun politieke status bepalen en vrijelijk hun economische, sociale en culturele ontwikkeling nastreven.

Artikel 4

Inheemse volken kunnen in de uitoefening van hun recht op zelfbeschikking aanspraak maken op autonomie of zelfbestuur in zaken aangaande hun interne en lokale aangelegenheden, en kunnen aanspraak maken op manieren en middelen voor het financieren van hun autonome functies.

Artikel 5

Inheemse volken hebben het recht hun aparte politieke, juridische, economische, sociale en culturele instellingen in stand te houden en te versterken, met behoud van hun rechten op volledige deelname, indien ze hiervoor kiezen, aan het politieke, economische, sociale en culturele leven van de Staat.

Collectief of individueel recht op land?

Inheemse volken zien land als iets dat behoort tot de gemeenschap en niet als bezit of privé-eigendom. Zij delen de 'vruchten' die het land hun geeft met de gemeenschap als geheel. Dit systeem wordt ook wel 'gemeenschappelijk land-vruchtgebruik' genoemd.

In veel Afrikaanse and Aziatische landen, maar ook elders in de wereld, worden de bestaansmethoden van inheemse volken, zoals pastoralisme, jagen, verzamelen en kleinschalige rotatielandbouw, als onproductief gezien en niet in lijn met de moderniseringsaspiraties van de staat. Daarom is veel ontwikkelingsbeleid erop gericht om de inheemse productie-methoden geleidelijk te laten verdwijnen. De algemene voorkeur voor individueel landeigendom, in plaats van collectieve landrechten, is een grote bedreiging voor inheemse volken.

Foto: Baka Kameroen, door Michel Pellanders

Steeds meer volken proberen nu hun collectief grondgebied erkend te krijgen. Het NCIV heeft vele participatorische landafbakeningsprojecten ondersteund, zoals bij de Baka in Oost-Kameroen. De toegang tot het gebruik van de bossen werd hen ontzegd door de dominante Bantoe.

Artikel 6

Elk inheems individu heeft het recht op een nationaliteit.

Artikel 7

1. Inheemse individuen hebben het recht op leven, lichamelijke en geestelijke integriteit, vrijheid en onschendbaarheid van hun persoon.
2. Inheemse volken hebben het collectieve recht op leven in vrijheid, vrede en veiligheid als aparte volken en zullen niet worden onderworpen aan enige daad van genocide of enige andere daad van geweld, waaronder het met geweld verwijderen van kinderen uit de groep naar een andere groep.

Artikel 8

1. Inheemse volken en individuen hebben het recht niet te worden onderworpen aan gedwongen assimilatie of vernietiging van hun cultuur.
2. Staten zullen effectieve mechanismen bieden ter voorkoming van en als genoegdoening voor:
 - (a) Enige daad die tot doel of als gevolg heeft dat hun integriteit als aparte volken of hun culturele waarden of etnische identiteiten worden ontnomen;
 - (b) Enige daad die tot doel of als gevolg heeft dat hun landen, gebieden of middelen worden onteigend;
 - (c) Enige vorm van gedwongen volksverhuizing die tot doel of als gevolg heeft hun rechten te schenden of ondermijnen;
 - (d) Enige vorm van gedwongen assimilatie of integratie;
 - (e) Enige vorm van propaganda die is ontwikkeld om aan te zetten tot tegen hen gerichte rassen- of etnische discriminatie.

Discriminatie en gedwongen assimilatie

Inheemse volken worden vaak gediscrimineerd door de dominante groep in het land waarin zij leven. Ze worden ofwel buitengesloten en kunnen dan niet deelnemen aan een samenleving (ze hebben bijvoorbeeld geen stemrecht of geen toegang tot voorzieningen als water, gezondheidszorg en onderwijs), of ze worden gedwongen op te gaan in de dominante cultuur. Zij moeten daarvoor dan hun eigen taal, cultuur en tradities opgeven.

Foto: krantenartikel over excuses aan Aboriginals

In 2008 bood de Australische regering aan de 'Stolen Generation' haar excuses aan. Vanaf eind-negentiende eeuw tot 1969 werden Aboriginal kinderen door de overheid bij hun families weggehaald in een poging hen de westerse normen en cultuur bij te brengen. De kinderen werden doorgaans slecht behandeld en geëxploiteerd en dit leidde in veel gevallen tot grote psychische schade en culturele problemen.

Artikel 9

Inheemse volken en individuen hebben het recht om tot een inheemse gemeenschap of natie te behoren, in overeenstemming met de tradities en gebruiken van de betrokken gemeenschap of natie. Geen enkele vorm van discriminatie mag voortvloeien uit de uitoefening van een dergelijk recht.

Artikel 10

Inheemse volken mogen niet met geweld verwijderd worden uit hun landen of gebieden. Geen verplaatsing zal plaatsvinden zonder de vrijwillige, voorafgaande en geïnformeerde toestemming van de betrokken inheemse volken en alleen nadat een rechtvaardige en eerlijke vergoeding is overeengekomen en, indien mogelijk, de mogelijkheid tot terugkeer wordt geboden.

Artikel 11

1. Inheemse volken hebben het recht hun culturele tradities en gebruiken uit te oefenen en nieuw leven te geven. Dit omvat het recht om historische, huidige en toekomstige uitingen van hun culturen, zoals archeologische en historische locaties, artefacten, ontwerpen, ceremonies, technologieën, visuele en uitvoerende kunsten en literatuur in stand te houden, te beschermen en te ontwikkelen.
2. Staten zullen genoegdoening bieden door effectieve mechanismen aan te wenden, waaronder bijvoorbeeld restitutie, ontwikkeld in samenwerking met inheemse volken, met betrekking tot hun culturele, intellectuele, religieuze en spirituele eigendommen die zijn afgenomen zonder hun vrijwillige, voorafgaande en geïnformeerde toestemming of in strijd met hun wetten, tradities en gebruiken.

Culturele uitingsvormen en heilige plaatsen

Voor inheemse volken staan spiritualiteit en culturele uitingsvormen niet los van hun natuurlijke omgeving. Ceremonies zijn voor inheemse volken heel belangrijk. Zij reguleren en bevestigen de relatie tussen mensen, individuen, clans, gemeenschappen en naties, maar ook de relatie met de aarde en al het leven. Zij spelen een rol in de overdracht van waarden en normen en bij het onderwijzen van de jeugd. Culturele objecten spelen een belangrijke rol in deze ceremonies. Daarom is de roof van veel van deze culturele objecten, die via internationale handel bij musea of privé-verzamelaars terecht is gekomen, ingrijpend voor de continuïteit van de cultuur en de overdracht daarvan. Cultureel eigendom gaat echter niet alleen over objecten die bij ceremonies gebruikt worden, maar ook bijvoorbeeld om landschappen of heilige plaatsen, zoals een berg of een waterval.

“In mijn eigen Buryat taal wordt het proces van onderwijs ‘Khumuuzhlekhe’, afgeleid van het woord ‘Kkhun’, wat mens betekent. Het betekent letterlijk het helpen van een persoon om mens te worden, wat in mijn inheemse opvatting betekent: de mogelijkheid om de wereld en het geheel van complexe onderlinge connecties en relaties van gebeurtenissen, fenomenen en acties te begrijpen. Heilige plaatsen in de Buryat cultuur maken deze onderlinge relaties tastbaar en zijn een belangrijk middel om iemand te leren om zich te vormen als mens en als onderdeel van een eendeloos geheel” - Erjen Khamganova, Buryat (Rusland).

Artikel 12

1. Inheemse volken hebben het recht hun spirituele en religieuze tradities, gebruiken en ceremonies te openbaren, uit te oefenen, ontwikkelen en onderwijzen; het recht hun religieuze en culturele locaties in stand te houden, te beschermen en in beslotenheid te betreden; het recht tot gebruik van en controle over hun ceremoniële objecten; en het recht hun menselijke overblijfselen te repatriëren.
2. Staten zullen ernaar streven de toegang tot en/of repatriëring van ceremoniële objecten en menselijke overblijfselen die in hun bezit zijn mogelijk te maken door eerlijke, transparante en effectieve mechanismen aan te wenden, ontwikkeld in samenwerking met de betrokken inheemse volken.

Artikel 13

1. Inheemse volken hebben het recht hun geschiedenis, taal, mondelinge tradities, filosofieën, schrift en literatuur nieuw leven te geven, te gebruiken, te ontwikkelen en over te leveren aan toekomstige generaties, en om hun eigen namen te geven aan gemeenschappen, plaatsen en personen.
2. Staten zullen effectieve maatregelen nemen om dit recht te beschermen en om ervoor te zorgen dat inheemse volken in politieke, juridische en bestuurlijke procedures het behandelde begrijpen en begrepen worden, indien nodig door een vertaling of andere ondersteunende middelen te bieden.

Artikel 14

1. Inheemse volken hebben het recht hun eigen onderwijssystemen en instellingen op te zetten en te besturen, waar onderwijs in hun eigen taal wordt geboden, op een wijze die aansluit op hun culturele onderwijs- en leermethodes.

Onderwijs

Inheemse volken hebben vaak geen toegang tot onderwijs. Dit maakt hen kwetsbaar om deel te kunnen nemen aan de dominante samenleving. In andere gevallen wordt onderwijs juist gebruikt om inheemse volken 'op te voeden'. Alleen de nationale taal wordt gebruikt en de leerstof is niet afgestemd op de cultuur van de inheemse volken. Op deze manier gaat de traditionele kennis en de taal van deze volken verloren.

Foto: Senama kinderen, Bazilië die naar school gaan, door Bertie en Dos Winkel

De kinderen van de Wayúu in Colombia leren op school niets over hun eigen cultuur, over de matrilineaire organisatie van hun samenleving en de bijzondere spiritualiteit bij de Wayúu. Om dit te veranderen werd een reizende school opgericht die de vaak afgelegen dorpen afgaat om in de eigen taal driedaagse cursussen te geven over Wayúu cultuur, geschiedenis en levensvisie. Het NCIV heeft dit project van de lokale organisatie Fundacion Talat'sh Tepischi in 2005 ondersteund.

2. Inheemse individuen, in het bijzonder kinderen, hebben het recht op alle niveaus en vormen van onderwijs in de Staat zonder discriminatie.
3. Staten zullen, in samenwerking met inheemse volken, effectieve maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat inheemse individuen, in het bijzonder kinderen, waaronder kinderen die buiten hun gemeenschappen leven, waar mogelijk toegang hebben tot onderwijs in hun eigen cultuur en taal.

Artikel 15

1. Inheemse volken hebben het recht op de waardigheid en diversiteit van hun cultuur, tradities, geschiedenis en idealen, die op gepaste wijze zullen worden weerspiegeld in onderwijs en voorlichting.
2. Staten zullen effectieve maatregelen nemen, in overleg en samenwerking met de betrokken inheemse volken, om vooroordelen en discriminatie te bestrijden en tolerantie, begrip en een goede verstandhouding tussen inheemse volken en alle andere segmenten van de maatschappij te bevorderen.

Artikel 16

1. Inheemse volken hebben het recht hun eigen media in hun eigen taal op te zetten en hebben recht op toegang tot alle vormen van niet-inheemse media zonder discriminatie.
2. Staten zullen effectieve maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat staatsmedia een getrouw beeld geven van de inheemse culturele diversiteit. Staten zouden private media moeten aanmoedigen om een getrouw beeld te geven van de inheemse culturele diversiteit, onverminderd het recht op vrijheid van meningsuiting.

Participatie in bestuursorganen

Inheemse volken hebben in veel landen niet of nauwelijks vertegenwoordiging in het lokale of nationale bestuur.

De Agta in de Filippijnen hebben als bewoners van het Northern Sierra Madre Natural Park het recht om aan het bestuur van dit natuurpark deel te nemen. Omdat deze Agta leven van producten van het woud en de rivieren, signaleren zij als eersten de illegale houtkap en verboden manieren van visserij. Maar in het bestuur van het park werden hun klachten nooit gehoord. Ze werden niet eens voor de vergaderingen uitgenodigd. In 2007 startte met steun van het NCIV een training voor Agta leiders om effectief aan de vergaderingen over het beheer van het park te kunnen deelnemen. Sindsdien letten zij er ook op dat het bestuur van het park hen uitnodigt en naar hen luistert.

Foto: houtkap op het land van de Ogiek, door Geert van Kesteren

“Vertel me, wie is hier de primitieveling? Diegenen die de aarde vernietigen of diegenen die de natuur respecteren?” - Mr. Towett, Ogiek elder.

Artikel 17

1. Inheemse individuen en volken hebben recht op het volle genot van alle rechten krachtens het toepasselijke internationale en nationale arbeidsrecht.
2. Staten zullen in overleg en samenwerking met inheemse volken specifieke maatregelen nemen om inheemse kinderen te beschermen tegen economische uitbuiting en het verrichten van elke arbeid die gevaar kan opleveren, de opvoeding van het kind hindert of schadelijk is voor de gezondheid van het kind of zijn lichamelijke, psychische, spirituele, morele of sociale ontwikkeling, rekening houdend met hun bijzondere kwetsbaarheid en het belang van onderwijs voor hun empowerment.
3. Inheemse individuen hebben het recht niet te worden onderworpen aan enige discriminerende arbeidsvoorwaarden, onder andere met betrekking tot het in dienst nemen of salaris.

Artikel 18

Inheemse volken hebben het recht deel te nemen aan de besluitvorming in aangelegenheden die hun rechten zouden aantasten, via vertegenwoordigers door henzelf gekozen overeenkomstig hun eigen procedures, en het recht om hun eigen inheemse besluitvormingsinstituten in stand te houden en te ontwikkelen.

Artikel 19

Staten zullen overleggen en te goeder trouw samenwerken met de betrokken inheemse volken via hun eigen vertegenwoordigingsinstituten teneinde hun vrijwillige, voorafgaande en geïnformeerde toestemming te krijgen voordat wetgevende of bestuurlijke maatregelen die van invloed zijn op hen worden aangenomen of uitgevoerd.

Vrijwillige, voorafgaande en geïnformeerde toestemming

Overheden en bedrijven maken zich regelmatig schuldig aan het ontwikkelen van activiteiten op inheems grondgebied zonder de bevolking daarover vooraf te informeren en om toestemming te vragen. Inheemse volken worden vervolgens wel geconfronteerd met de sociale en ecologische schade van dergelijke projecten, zonder daarvoor gecompenseerd te worden of te delen in de opbrengsten in de vorm van geld, goederen, diensten of werkgelegenheid.

In 2002 verleende de Wereldbank een lening van 2 miljoen dollar aan Kalahari Diamonds Ltd. voor een diamantmijn in de Central Kalahari Game Reserve in Botswana. Volgens de richtlijnen van de Wereldbank moeten de lokale San gemeenschappen worden geconsulteerd over de exploitatieplannen. Dit is niet gebeurd. Hoewel de regering van Botswana ontkende dat er activiteiten plaatsvonden, ging het diamantbouwbedrijf De Beers toch zijn werkzaamheden uitbreiden in het leefgebied van de San.

Artikel 20

1. Inheemse volken hebben het recht hun politieke, economische en sociale systemen en instituten in stand te houden en te ontwikkelen, verzekerd te zijn van het genot van hun eigen bestaans- en ontwikkelingsmiddelen, en vrijelijk deel te nemen aan al hun traditionele en andere economische activiteiten.
2. Inheemse volken aan wie de bestaans- en ontwikkelingsmiddelen zijn ontnomen kunnen aanspraak maken op rechtvaardige en eerlijke genoegdoening.

Artikel 21

1. Inheemse individuen hebben het recht, zonder discriminatie, op verbetering van hun economische en sociale omstandigheden, onder andere op het gebied van ontwikkeling, werkgelegenheid, beroepsopleidingen en herscholing, huisvesting, hygiëne, gezondheid en sociale veiligheid.
2. Staten zullen effectieve maatregelen nemen en, indien nodig, speciale maatregelen om zorg te dragen voor continue verbetering van hun economische en sociale omstandigheden. Bijzondere aandacht zal worden besteed aan de rechten en speciale behoeften van inheemse ouderen, vrouwen, jongeren, kinderen en personen met een handicap.

Artikel 22

1. Bij de uitvoering van deze Verklaring zal bijzondere aandacht worden besteed aan de rechten en speciale behoeften van inheemse ouderen, vrouwen, jongeren, kinderen en personen met een handicap.
2. Staten zullen maatregelen nemen, in samenwerking met inheemse volken, om ervoor te zorgen dat inheemse vrouwen en kinderen volledige bescherming genieten tegen alle vormen van geweld en discriminatie.

Ontwikkeling

Inheemse volken hebben in het algemeen een andere visie op ontwikkeling dan de westerse dominante wereldvisie, die vooral gebaseerd is op economische groei door exploitatie van arbeid, kapitaal en grondstoffen. Voor inheemse volken staat veel meer een goed leven en evenwicht met de natuurlijke leefomgeving centraal. Dat betekent echter niet dat inheemse volken de westerse levensstijl volledig afwijzen. Zij willen zelf de keuze kunnen maken over welke weg van ontwikkeling zij zullen volgen.

Foto: Dukha in Mongolië en Rusland, door Jeroen Torkens

Artikel 23

Inheemse volken hebben het recht prioriteiten te stellen en strategieën te ontwikkelen voor de uitoefening van hun recht op ontwikkeling. Inheemse individuen hebben in het bijzonder het recht actief betrokken te zijn bij het ontwikkelen en opzetten van gezondheids-, huisvestings- en andere economische en sociale programma's die op hen van invloed zijn en, voor zover mogelijk, deze programma's via hun eigen instituten uit te voeren.

Artikel 24

1. Inheemse volken hebben het recht op hun traditionele medicijnen en instandhouding van hun medische gebruiken, waaronder de conservatie van hun medicinale planten, dieren en mineralen. Inheemse individuen hebben daarnaast het recht op toegang, zonder discriminatie, tot alle sociale diensten en gezondheidszorg.
2. Inheemse individuen hebben een gelijk recht op de hoogst mogelijke standaard van lichamelijke en geestelijke gezondheid. Staten zullen alle noodzakelijke stappen nemen om de volledige verwezenlijking van dit recht progressief te realiseren.

Artikel 25

Inheemse volken hebben het recht hun onderscheidende spirituele relatie met hun van oudsher in eigendom zijnde of anderszins in gebruik genomen landen, gebieden, waters en kustzeeën en andere middelen in stand te houden en te versterken en hebben het recht hun verantwoordelijkheden tegenover toekomstige generaties in dit opzicht na te komen.

Inheemse volken en globalisering

Geschat wordt dat 50% van alle natuurlijke hulpbronnen die nog reesteren in de wereld zich bevindt in of op grondgebied waar inheemse volken al millennia wonen. Victoria Tauli-Corpuz, voorzitter van het VN Permanent Forum over Inheemse Zaken, noemt het ironisch dat deze bronnen die inheemse volken zo goed hebben beschermd nu de grootste bedreiging vormen voor hun voortbestaan. Activiteiten zoals oliewinning, mijnbouw, houtkap, grote infrastructurele projecten zoals hydro-elektrische dammen, grootschalige industriële landbouw zoals soja, palmolie en suikerriet, biopiraterij en toerisme hebben als gevolg van de toenemende economische globalisering een enorme impact op het leven van veel inheemse volken.

Foto: mijnbouw bij Maya in Guatemala, door Geert van Kesteren

Artikel 26

1. Inheemse volken hebben het recht op de landen, gebieden en middelen die van oudsher hun eigendom waren, die ze in gebruik hadden of die ze anderszins verworven.
2. Inheemse volken hebben het recht van eigendom, gebruik, ontwikkeling en bestuur op de landen, gebieden en middelen die ze bezitten uit hoofde van traditioneel eigendom of ander traditioneel gebruik, of die ze anderszins hebben verworven.
3. Staten zullen deze landen, gebieden en middelen wettelijk erkennen en beschermen. Het erkennen zal geschieden met alle respect voor de gebruiken, tradities en pachtstelsels van de betrokken inheemse volken.

Artikel 27

Staten zullen, in samenwerking met de betrokken inheemse volken, een eerlijk, onafhankelijk, onpartijdig, open en transparant proces opstellen en invoeren, met alle erkenning voor de rechten, tradities, gebruiken en pacht-systemen van inheemse volken, waarin de rechten van inheemse volken met betrekking tot hun landen, gebieden en middelen, waaronder die landen, gebieden en middelen die traditioneel eigendom waren of anderszins in gebruik waren erkend worden. Inheemse volken hebben het recht deel te nemen in dit proces.

Artikel 28

1. Inheemse volken kunnen aanspraak maken op genoegdoening, bijvoorbeeld door restitutie of wanneer dit niet mogelijk is door een rechtvaardige en eerlijke vergoeding, voor de landen, gebieden en middelen die traditioneel eigendom waren of anderszins in gebruik waren, en die zijn ontnomen, in beslag of gebruik zijn genomen of zijn beschadigd zonder hun vrijwillige, voorafgaande en geïnformeerde toestemming.

Inheemse volken en gewelddadige conflicten

In verschillende gebieden hebben inheemse volken te maken met gewelddadige conflicten. De uitbuiting van hun natuurlijke hulpbronnen, het gebrek aan politieke participatie, wijdverbreide armoede en militaire onderdrukking hebben sommige groepen onder inheemse volken op het pad gebracht van gewelddadige conflicten met de overheid of met multinationale bedrijven. De Toearegs in Niger pakten in 2008 de wapens op tegen de overheid uit protest tegen uraniummijnbouw op hun grondgebied en in Nigeria loopt het gewelddadige verzet van de inheemse volken tegen de oliemaatschappij Shell steeds verder uit de hand vanwege de vervuiling door de oliewinning en het niet meedelen in de opbrengsten ervan. Het komt ook voor dat inheemse volken tussen strijdende partijen in komen te zitten zoals het geval is in Colombia, waar de inheemse volken zowel door de regeringstroepen als door de guerrilla van de FARC worden aangevallen.

2. Tenzij anderszins vrijwillig overeengekomen door de betrokken volken zal de vergoeding plaatsvinden in de vorm van landen, gebieden en middelen die gelijk zijn in kwaliteit, omvang en juridische status of in de vorm van een geldelijke vergoeding of een andere passende genoegdoening.

Artikel 29

1. Inheemse volken hebben het recht op de instandhouding en bescherming van het milieu en op de productieve capaciteit van hun landen of gebieden en middelen. Staten zullen voor inheemse volken hulpprogramma's opzetten en uitvoeren voor dergelijk behoud en bescherming, zonder discriminatie.
2. Staten zullen effectieve maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat geen schadelijke materialen worden opgeslagen of gedumpt in de landen of gebieden van inheemse volken zonder hun vrijwillige, voorafgaande en geïnformeerde toestemming.
3. Staten zullen eveneens effectieve maatregelen nemen om ervoor te zorgen, voor zover nodig, dat gezondheidsprogramma's voor inheemse volken, zoals ontwikkeld en ingevoerd door de volken getroffen door schadelijke stoffen, behoorlijk worden geïmplementeerd.

Artikel 30

1. In de landen of gebieden van inheemse volken zullen geen militaire activiteiten plaatsvinden, tenzij gerechtvaardigd door het algemeen belang of tenzij vrijwillig overeengekomen met of op verzoek van de betrokken inheemse volken.
2. Staten zullen effectief overleg voeren met de betrokken volken, via de aangewezen procedures en in het bijzonder via hun vertegenwoordigingsinstututen, alvorens hun landen of gebieden te gebruiken voor militaire activiteiten.

Traditionele kennis

De natuurlijke omgeving is het hart van de identiteit en cultuur van inheemse volken. Zij kennen hun omgeving door en door, zodat ze het als het ware kunnen lezen. Zij weten hoe ze duurzaam met hun kwetsbare omgeving om moeten gaan, uit zorg voor het voortbestaan van eco-systemen en middelen om te overleven. Deze kennis (Traditional Environmental Knowledge, TEK) is van onschatbare waarde.

De inheemse volken in Bangladesh krijgen moderne gezondheidszorg en landbouwmethoden opgedrongen, omdat de overheid het belang van inheemse plantenkennis en traditionele geneeswijzen niet erkent. Maar tegelijk maakt de farmaceutische industrie ongeoorloofd gebruik van diezelfde plantenkennis. In 2007 schreef een inheemse organisatie met steun van het NCIV een rapport over hoe de inheemse bewoners bijdragen aan de biodiversiteit in de bossen, waarbij men er ook voor zorgde dat dit rapport de autoriteiten en de media in Bangladesh bereikte. De inheemse kennis en inspanningen voor het behoud van biodiversiteit krijgen nu meer waardering.

“Wij proberen de kennis dat het bos en deze planeet levend zijn te bewaren. Om het aan jullie, die dit begrip hebben verloren, terug te kunnen geven.”- Bepkororoti Paiakan, een Kayapo leider uit Brazilië

Artikel 31

1. Inheemse volken hebben het recht hun culturele erfgoed, traditionele kennis en traditionele culturele uitdrukkingen, evenals de manifestaties van hun natuurwetenschappen, technologieën en culturen, waaronder menselijke en genetische middelen, zaden, medicijnen, kennis van de eigenschappen van fauna en flora, mondelinge tradities, literatuur, ontwerpen, sporten en traditionele spelen en visuele en uitvoerende kunsten in stand te houden, te controleren, te beschermen en te ontwikkelen. Ze hebben tevens het recht hun intellectuele eigendomsrechten op dit culturele erfgoed en deze traditionele kennis en traditionele culturele uitdrukkingen in stand te houden, te controleren, te beschermen en te ontwikkelen.
2. Staten zullen in samenwerking met inheemse volken effectieve maatregelen nemen om de uitoefening van deze rechten te erkennen en beschermen.

Artikel 32

1. Inheemse volken hebben het recht prioriteiten te stellen en strategieën te formuleren voor de ontwikkeling of het gebruik van hun landen of gebieden en andere middelen.
2. Staten zullen overleggen en te goeder trouw samenwerken met de betrokken inheemse volken via hun eigen vertegenwoordigingsinstututen teneinde hun vrijwillige, voorafgaande en geïnformeerde toestemming te krijgen voordat ze projecten goedkeuren die van invloed zijn op hun landen of gebieden en andere middelen, met name in verband met de ontwikkeling, het gebruik of de exploitatie van mineralen, water of andere hulpbronnen.
3. Staten zullen effectieve mechanismen bieden voor een rechtvaardige en eerlijke genoegdoening voor dergelijke activiteiten en gepaste maatregelen zullen worden getroffen om de nadelige milieu-, economische, sociale, culturele en spirituele invloeden te beperken.

Inheemse instituten en rechtssystemen

Inheemse volken hebben eigen organisatiestructuren en rechtssystemen die gerespecteerd moeten worden. Bij sommige volken zijn de traditionele systemen en instituten nog goed bewaard gebleven, terwijl deze bij andere volken deels verloren zijn gegaan onder druk vanuit de dominante samenleving.

De Teduray en Lambagjan, de twee Lumad volken op Mindanao in de Filippijnen voeren al jaren strijd tegen grootschalige houtkap die op hun grondgebied plaatsvindt. Om accuraat te kunnen reageren op deze bedreigingen van overheden en andere partijen die actief zijn in de regio, is het van belang om de traditionele structuren van zelfbestuur te herstellen. Het NCIV heeft de lokale organisatie Lumad Development Centre vanaf 2006 ondersteund zodat zij diverse workshops en consultaties konden houden om het traditionele rechtssysteem vast te leggen en de positie van de traditionele leiders te herstellen.

Er zijn landen zoals Ethiopië en Colombia waarin traditionele rechtspraak wordt erkend. Het naast elkaar bestaan van verschillende rechtssystemen, ook wel rechtsppluralisme genoemd, brengt nieuwe uitdagingen met zich mee. Er vinden verschillende wetenschappelijke studies plaats naar dit proces onder de noemer van rechtsantropologie.

Artikel 33

1. Inheemse volken hebben het recht hun eigen identiteit of lidmaatschap te bepalen in overeenstemming met hun gebruiken en tradities. Dit doet geen afbreuk aan het recht van inheemse individuen om het burgerschap te verkrijgen van de Staten waarin ze wonen.

2. Inheemse volken hebben het recht de structuur en het lidmaatschap van hun instituten te bepalen in overeenstemming met hun eigen procedures.

Artikel 34

Inheemse volken hebben het recht hun institutionele structuren en hun onderscheidende gewoontes, gebruiken, spiritualiteit, tradities, procedures en, in de gevallen waar ze bestaan, juridische systemen of gebruiken, te bevorderen, ontwikkelen en in stand te houden in overeenstemming met de standaarden voor internationale mensenrechten.

Artikel 35

Inheemse volken hebben het recht de verantwoordelijkheden van individuen in hun gemeenschappen te bepalen.

Artikel 36

1. Inheemse volken, in het bijzonder volken die worden gescheiden door internationale grenzen, hebben het recht contacten, relaties en samenwerkingen te onderhouden en ontwikkelen, met onder andere spirituele, culturele, politieke, economische en sociale oogmerken, met hun eigen leden evenals met andere volken over grenzen heen.

Speciale VN-lichamen voor inheemse volken

Er zijn door inheemse volken belangrijke institutionele hervormingen van de VN gerealiseerd:

- De Economische en Sociale Raad van de VN heeft sinds 2002 een **Permanent Forum over Inheemse Zaken** ingesteld die voor de helft bestaat uit door inheemse volken zelf genomineerde experts en die aanbevelingen doet aan een groot aantal VN instanties.
- Sinds 2002 is er ook een **Speciale VN Rapporteur** aangesteld over de rechten en fundamentele vrijheden van inheemse volken die inmiddels diverse thematische- en landenrapportages heeft opgesteld voor de VN Mensenrechtenraad. Sinds 2008 wordt deze functie bekleed door een inheemse expert.
- De VN Mensenrechtenraad besloot eind 2007 tot het instellen van een **Expert Mechanisme** over de rechten van inheemse volken die de VN Mensenrechtenraad nu assisteert met thematische studies. De vijf benoemde leden van dit Mechanisme zijn allen inheemse experts.
- Het **International Indigenous Forum on Biodiversity** is een formele gesprekspartner in het kader van de VN Conventie over Biologische Diversiteit.
- Inheemse volken vormen een van de **'Major Groups'** in het kader van de VN Commissie over Duurzame Ontwikkeling.

2. Staten zullen in overleg en samenwerking met inheemse volken effectieve maatregelen nemen om de uitoefening van dit recht te faciliteren en toe te zien op de uitvoering van dit recht.

Artikel 37

1. Inheemse volken hebben het recht op erkenning, naleving en uitvoering van Verdragen, Akkoorden en andere Constructieve Afspraken gesloten met Staten of hun rechtverkrijgenden en Staten moeten deze Verdragen, Akkoorden en andere Constructieve Afspraken nakomen en respecteren.

2. Niets in deze Verklaring mag worden uitgelegd als een beperking of uitsluiting van de rechten van Inheemse volken zoals vastgelegd in Verdragen, Akkoorden en Constructieve Afspraken

Artikel 38

Staten zullen in overleg en samenwerking met inheemse volken gepaste maatregelen nemen, waaronder wettelijke maatregelen, teneinde de doelen van deze Verklaring te bereiken.

Artikel 39

Inheemse volken hebben het recht op toegang tot financiële en technische ondersteuning van Staten en door internationale samenwerking, voor het genot van de rechten vastgesteld in deze Verklaring.

Artikel 40

Inheemse volken hebben het recht op toegang tot en een vlotte afwikkeling middels rechtvaardige en eerlijke procedures voor het oplossen van conflicten en geschillen met Staten of andere partijen,

Inheemse vrouwen

Inheemse vrouwen zijn vaak extra kwetsbaar en gemarginaliseerd. Het contact met de dominante samenleving heeft de man-vrouw relaties veranderd. Daarnaast vertalen armoede en discriminatie zich in de inheemse gemeenschap onder andere in geweld tegen vrouwen, prostitutie, gedwongen arbeid en verlies van toegang tot land. Ook traditionele elementen van de inheemse cultuur zoals vrouwenbesnijdenis en gedwongen huwelijken van meisjes, vaak al op jonge leeftijd, kunnen bijdragen aan hun kwetsbare positie. Inheemse vrouwen verenigen zich wereldwijd om tegen dit onrecht te vechten en hun inheemse kennis en tradities te verdedigen.

De man-vrouw relatie bij de Toeareg, een nomadenvolk verspreid over vijf landen in West-Afrika, kan worden gezien als een opmerkelijk fenomeen. Noch bij de Arabisch-mediterrane buurvolken in het noorden, noch bij andere volken in West-Afrika worden dergelijk egalitaire relaties gevonden. Onder invloed van de dominante culturen in de landen waar de Toeareg mee in aanraking komt, worden de status en bewegingsvrijheid van vrouwen bedreigd.

Het NCIV heeft altijd veel aandacht besteed aan inheemse vrouwen. In 1998 organiseerde zij de Eerste Afrikaanse Inheemse Vrouwenconferentie in Agadir, Marokko. Dit leidde tot een netwerk van inheemse vrouwen (AIWO: African Indigenous Women Organisation), dat nog steeds actief is. Daarnaast heeft het NCIV een bijdrage geleverd aan het IWBNI (Indigenous Women's Biodiversity Network), dat deelname van inheemse vrouwen aan belangrijke internationale conferenties over milieuvraagstukken mogelijk maakt.

en op effectieve genoegdoening voor alle aantastingen van hun individuele en collectieve rechten. Bij de afwikkeling dient rekening te worden gehouden met de gebruiken, tradities, regels en juridische systemen van de betrokken inheemse volken en internationale mensenrechten.

Artikel 41

De organen en gespecialiseerde organisaties van het Verenigde Naties-systeem en andere intergouvernementele organisaties zullen bijdragen aan de volledige uitvoering van de bepalingen in deze Verklaring door de mobilisatie, onder andere, van financiële samenwerking en technische ondersteuning. Manieren en middelen om te zorgen voor deelname van inheemse volken met betrekking tot kwesties die hen aangaan zullen worden vastgesteld.

Artikel 42

De Verenigde Naties, haar lichamen, waaronder het Permanente Forum voor Inheemse Zaken, en gespecialiseerde organisaties, waaronder op landniveau, en Staten, zullen respect voor en volledige toepassing van de bepalingen in deze Verklaring bepleiten en de uitwerking van deze Verklaring onderzoeken.

Artikel 43

De hierin erkende rechten vormen de minimumstandaarden voor het overleven, de waardigheid en het welzijn van inheemse volken over de wereld.

Artikel 44

Alle hierin erkende rechten en vrijheden gelden gelijkelijk voor mannelijke en vrouwelijke inheemse individuen.

Uitdagingen voor de toekomst

De VN Verklaring is een mijlpaal in de strijd van inheemse volken om hun eigen keuzes te kunnen maken op het territorium waar hun identiteit mee is verbonden. Echter, inheemse volken staan de komende jaren voor grote uitdagingen om ervoor te zorgen dat hun cultuur, identiteit en waardigheid niet verloren gaat, zoals:

- Het behoud van een duurzame leefomgeving. De leefomgeving van inheemse volken staat onder grote druk van de economische globalisering. Dit betekent dat inheemse volken, daar waar dat nog niet gebeurd is, hun land zullen moeten demarkeken om de zeggenschap over hun territorium en het gebruik van natuurlijke bronnen zoals schoon water te kunnen garanderen.
- Klimaatverandering. Dit is zo mogelijk een nog grotere bedreiging voor inheemse volken. Zij ondervinden hier nu al op grote schaal de gevolgen van, terwijl zij niet of nauwelijks hebben bijgedragen aan de toename van CO₂-uitstoot. Het is belangrijk dat inheemse volken als gelijkwaardige gesprekspartners worden betrokken in maatregelen die op wereldniveau worden genomen. Niet alleen omdat het hen direct raakt, maar ook omdat zij een wezenlijke bijdrage kunnen leveren in het ontwikkelen van strategieën voor klimaatadaptatie.
- Overheden moeten ervoor zorgen dat inheemse volken volwaardig kunnen participeren in het bestuur van een land. Alleen op deze manier kunnen de armoede onder inheemse volken, de mensenrechtenschendingen en de toegang tot basisvoorzieningen gegarandeerd worden.

Artikel 45

Niets in deze Verklaring mag worden uitgelegd als een beperking of uitsluiting van de rechten die inheemse volken nu bezitten of in de toekomst zouden verkrijgen.

Artikel 46

1. Niets in deze Verklaring zal zodanig mogen worden uitgelegd, dat welke Staat, volk of persoon dan ook, daaraan enig recht kan ontlenen om iets te ondernemen of handelingen van welke aard ook te verrichten, die in strijd zijn met het Handvest van de Verenigde Naties of worden geïnterpreteerd als toestemming voor of aanmoediging van een daad die op enige wijze afbreuk zou doen aan de territoriale integriteit of politieke eenheid van soevereine en onafhankelijke Staten.
2. Bij de uitoefening van de rechten uiteengezet in de onderhavige Verklaring dienen mensenrechten en fundamentele vrijheden van eenieder gerespecteerd te worden. De uitoefening van de rechten uiteengezet in deze Verklaring is uitsluitend onderworpen aan beperkingen bepaald in de wet, overeenkomstig internationale mensenrechtenverplichtingen. Dergelijke beperkingen dienen non-discriminatoire en strikt noodzakelijk te zijn, uitsluitend ter verzekering van de onmisbare erkenning en eerbiediging van de rechten en vrijheden van anderen en om te voldoen aan de gerechtvaardigde en meest dwingende eisen van een democratische maatschappij.
3. De bepalingen uiteengezet in deze Verklaring dienen te worden uitgelegd overeenkomstig de beginselen van recht, democratie, respect voor mensenrechten, gelijkheid, non-discriminatie, goed bestuur en goede trouw.

Foto: Surma, Ethiopië, jongen drinkt uit rivier, door Bertie en Dos Winkel

Lijst met kernbegrippen en artikelen	pagina
Wie zijn inheems?	6
Inheemse volken en (bio)diversiteit	12
Zelfbeschikking: artikel 3 en 4	16-17
Inheemse instituten en rechtssystemen: artikel 5 en 34	17, 40
Nationaliteit: artikel 6	18-19
Collectieve rechten: artikel 7	19
Gedwongen assimilatie en discriminatie: artikel 8, 9 en 10	19-21
Culturele uitingsvormen en heilige plaatsen: artikel 12	22-23
Onderwijs: artikel 14 en 15	24-25
Participatie in bestuursorganen: artikel 18 en 26	26-27, 33
Vrijwillige, voorafgaande en geïnformeerde toestemming: artikel 19 en 32	28-29
Ontwikkeling: artikel 20 en 21	30-31
Traditionele geneeskunde: artikel 23 en 24	31-33
Globalisering	32
Recht op land en natuurlijke hulpbronnen: artikel 26-29	33
Restitutie: artikel 27 en 28	33
Milieuschade: artikel 29	36
Conflictsituaties: artikel 30	36
Traditionele kennis en intellectueel eigendom: artikel 31	37-38
Inheemse instituten en rechtssystemen, artikel 32, 34 en 35	38-40
Burgerschap: artikel 33	40
Grensoverschrijdende volken: artikel 36	40
Verdragen: artikel 37	41
Speciale VN-lichamen voor inheemse volken: artikel 41	41-42
Gelijke rechten voor vrouwen: artikel 44	43-44

Cordaid

STICHTING
DOEN

Dit is een uitgave van het Nederlands Centrum voor Inheemse Volken.
Postbus 94098, 1090 GB Amsterdam
www.nciv.net
Redacteur: Eva de Vries
Ontwerp: Saskia van Diermen
Met bijdragen van Agaath Schut,
Leo van der Vlist en Wim Verhallen

7 mei 2009